

Dynamika populace pstruha obecného v řece Moravici

Mendelova
univerzita
v Brně

nad ÚN Slezská Harta

Chalupa Petr, Spurný Petr

Oddělení rybářství a hydrobiologie

petrchalupax@seznam.cz; fishery@mendelu.cz

Agronomická
fakulta

Úvod

Řeka Moravice představuje plochou svého povodí čtvrtý největší přítok řeky Odry. Pramení v Hrubém Jeseníku ve Velkém Kotli v nadmořské výšce 1134 m. n. m., odtud odtéká jižním směrem a po 99,1 km se vlévá do řeky Opavy v nadmořské výšce 240 m. n. m. (těsně pod městem Opavou). První podrobný ichtyologický průzkum řeky Moravice byl uskutečněn pod vedením prof. Dr. B. Kostomarova v letech 1953 – 1954. Významný pokles populací hospodářsky významných druhů lososovitých ryb (pstruha obecného a lipana podhorního), který nastal v 90. letech minulého století a pokračuje do dnešní doby, byl také zaznamenán sportovními rybáři na horním toku řeky Moravice. Úlovky pstruha obecného zde dosahovaly v roce 1977 hodnoty 90 ks/ha, zatímco v roce 2010 pouze 3 ks/ha. Výbor územního svazu pro Severní Moravu a Slezsko Českého rybářského svazu pověřil Oddělení rybářství a hydrobiologie Mendelovy univerzity v Brně provedení podrobného ichtyologického průzkumu horního toku řeky Moravice a navržení hospodářských opatření pro zlepšení stavu salmonidního společenstva.

2 pstruhové rybářské revíry: Moravice 7 (lokalita 1 - 3) a Moravice 8 (lokalita 4 – 6), obhospodařované místní organizací Českého rybářského svazu Rýmařov. Ichtologický průzkum probíhal s využitím elektrického agregátu typu Honda EX 1000 (230 V, 0,75 – 0,90 kW). Elektrolov byl prováděn kvantitativně, tzn. opakovaným průchodem lovnou elektrodou v celé šíři koryta v úsecích dlouhých 64 - 194 m (v závislosti na morfologii jednotlivých lokalit). U odlovených jedinců pstruha obecného byla zjišťována celková délka těla (TL), standardní délka těla (SL), výška a šířka těla a hmotnost. Jedinci pstruha obecného byli rozděleni do následujících velikostních kategorií podle celkové délky těla: TL < 15 cm ; 15 – 20 cm; 20 – 25 cm; > 25 cm. Růstové schopnosti jednotlivých věkových kategorií pstruha obecného v horním toku řeky Moravice byly zjišťovány při ichtyologickém průzkumu v letech 1953 – 1954 (Tab. 1).

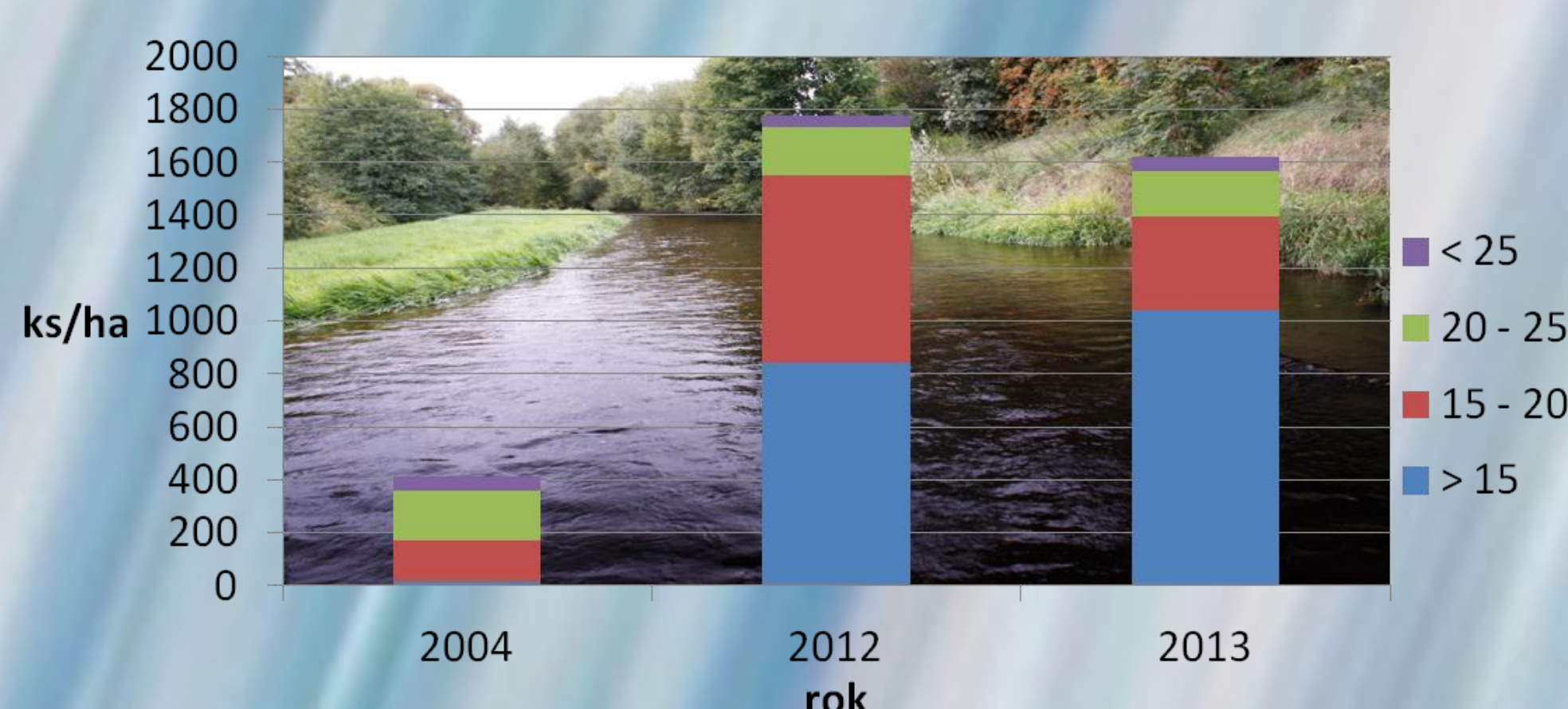
Výsledky

Ichtologický průzkum z roku 2004 potvrdil skutečnost, že věková, respektive velikostní struktura populace pstruha obecného byla nevyvážená. Na základě zjištěných výsledků byla přijata v obou revírech následující hospodářská opatření:

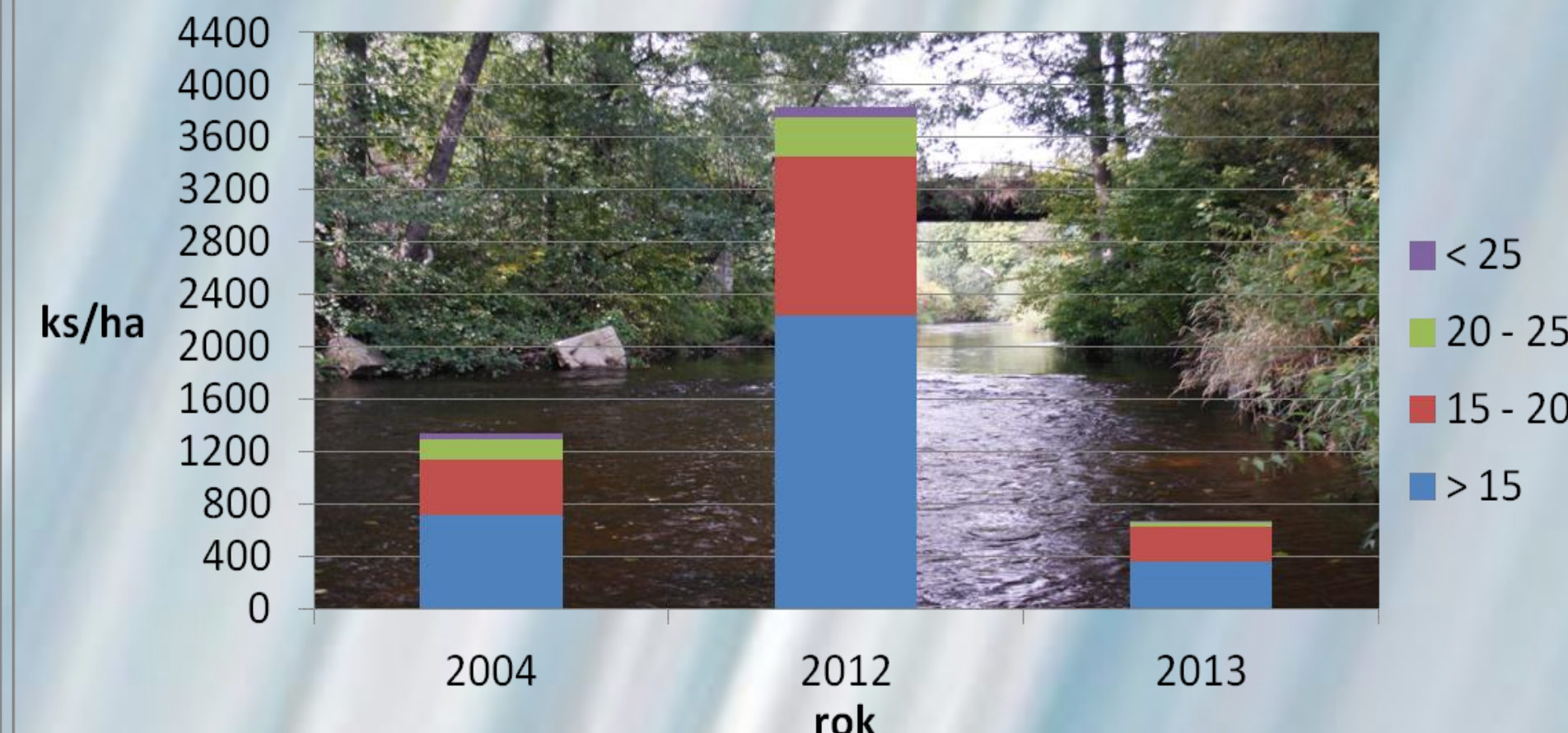
1. Zákaz odlovu matečných pstruhů obecných pro umělý výtěr z povodí horního toku řeky Moravice
2. Zajištění obnovy populace pstruha obecného vysazováním dvou až tříleté násady odchovávané v odchovných potocích v povodí horního toku řeky Moravice z jiker získaných z jednoho zdroje (líheň MO ČRS Jeseník)

Při ichtyologických průzkumech 2012 a 2013 bylo zaznamenáno výrazné zlepšení stavu populace pstruha obecného v obou pstruhových revírech oproti průzkumu v roce 2004. Během ichtyologického průzkumu v roce 2013 v pstruhovém revíru Moravice 8 však byl znovu zjištěn významný pokles abundance populace pstruha obecného. (Graf1; Graf2).

Graf 1 - Zastoupení velikostních skupin pstruha obecného - Moravice 7

Graf 2 - Zastoupení velikostních skupin pstruha obecného - Moravice 8

Diskuze

Velikostní zastoupení jedinců pstruha obecného se mezi jednotlivými ichtyologickými průzkumy výrazně lišilo. Změna velikostního složení populace pstruha obecného v řece Moravici je během roku dána především migracemi – reprodukční, potravní, vývojová, sezónní (Hochman, 1957) a rybářským tlakem. Legislativa umožňuje sportovním rybářům ponechat si na jednu docházku k vodě tři ulovené

pstruha obecné ve velikosti nad 25 cm (v termínu od 16.6 do 31.8 s možností lovu lososovitých ryb tři dny v týdnu). Tudíž jedinci pstruha obecného ve velikostní skupině nad 25 cm, zachycení během ichtyologického průzkumu v červenci 2004, mohli být ještě odloveni sportovními rybáři během měsíce srpna. Při ichtyologickém průzkumu v roce 2013 byl v revíru Moravice 8 zaznamenán výrazný pokles abundance pstruha obecného oproti předchozím ichtyologickým průzkumům. Tento pokles je připisován abnormálnímu (náhlému) suchu, které nastalo během letního období roku 2013 a postihlo nejvíce úsek řeky Moravice mezi obcemi Karlov pod Pradědem a Velká Štáhle. Minimální průtoky mají obecně rozhodující vliv na celkový pokles abundance salmonidního rybího společenstva. V tomto případě došlo k razantnímu snížení abundance pstruha obecného o 83 %.

Závěr

Při uplatnění nových hospodářských opatření po roce 2004 došlo k významnému zlepšení stavu populace pstruha obecného v pstruhových revírech Moravice 7 a Moravice 8. Abundance populace pstruha obecného se v revíru Moravice 7 zvýšila ze 413 ks/ha (2004) na 1621 ks/ha (2013). Na revíru Moravice 8 vzrostla abundance tohoto druhu k roku 2012 z 1342 ks/ha na 3831 ks/ha, avšak s dramatickým poklesem na 668 ks/ha v roce 2013. Tento pokles je připisován minimálnímu průtoku v úseku pstruhového revíru Moravice 8 v létě 2013. Již při ichtyologickém průzkumu v roce 2004 jsme byli informováni hospodářem MO ČRS Rýmařov o četném výskytu vydry říční (*Lutra lutra*) v úseku řeky Moravice mezi obcemi Břidličná a Karlov pod Pradědem. Její predanční tlak na populaci pstruha obecného však nemohl být pro absenci konkrétních údajů do celkového hodnocení zahrnut, přestože zde byl zcela evidentní (tůně bez ryb a výskyt prakticky výlučně juvenilních jedinců pstruha obecného v proudných úsecích).